

„Kopenhagos rekomendacijos“,
parengtos 1998 m. rugsėjo 9-10 d. Kopenhagoje įvykusioje
konferencijoje „Mikrobinė grėsmė“.

IŠVADOS

Didėjančio mikroorganizmų atsparumo antimikrobinėms medžiagoms reikšmė

Mikroorganizmų plitimas visose šalyse reiškia, kad antibakterinis atsparumas nebegali būti laikomas vienos šalies problema. Tai Europos ir pasaulinė problema, kuri reikalauja bendros strategijos.

Atsparių mikroorganizmų sukeltos ligos visuomenėje ir ligoninėje susiję su didesniu mirštamumu, sudėtingesne eiga ir didesniais kaštais.

Visi antimikrobiniai vaistai gali selektuoti atsparius mikroorganizmus.

Egzistuoja neabejotinas, tačiau labai sudėtingas ryšys tarp antimikrobinų vaistų suvartojimo ir atsparių mikroorganizmų paplitimo. Atsparūs mikroorganizmai plinta ir ligoninėse, ir visuomenėje. Be to egzistuoja ir atsparių mikroorganizmų perdavimas nuo gyvūnų žmonėms, daugiausia per maistą.

Farmacinės kompanijos daug dirba kurdamos naujus antimikrobinus vaistus ir ieškodamos naujų kovos su infekcijomis kelių ir jos turėtų būti skatinamos šį darbą tęsti. Tačiau reikia suprasti, kad tai greitai neišspręs problemos. Todėl būtina diegti racionalaus antimikrobinų vaistų vartojimo politiką, kad sustabdyti tolesnį atsparumo plitimą.

Poreikis vykdyti atsparių mikroorganizmų epidemiologinę priežiūrą

Patikimi duomenys apie atsparių mikroorganizmų paplitimą yra būtini, kad nustatyti sėkmingas, efektyvias intervencijas, taip pat jie būtini rengiant antimikrobinų vaistų skyrimo rekomendacijas. Šie duomenys turi būti kliniškai ir epidemiologiškai patikimi.

Specialistai rekomenduoja įkurti Europinę priežiūros sistemą, kuri remtųsi nacionalinėmis sistemomis. Pastarosios turėtų rinkti duomenis apie bakterijų (išskiriamų gyvūnams ir žmonėms) atsparumo kitimo tendencijas. Medikų ir veterinarijos specialistų bendradarbiavimas yra būtinas. Europos Sąjunga turėtų koordinuoti šių sistemų veiklą.

Poreikis rinkti duomenis apie antimikrobinų medžiagų tiekimą ir suvartojimą

Duomenų apie antimikrobinų medžiagų tiekimą atskirose šalyse rodo pokyčius bei skirtumus tarp valstybių. Šie duomenys yra vertingi tyrimams ir veiksmas planuoti. Šalyse yra svarbūs visi suvartojami antimikrobiniai preparatai – ne tik medicinoje, bet ir veterinarijoje, žemės ūkyje, gyvulių auginime, vandens gyvių ir augalų veisime (akvakultūroje) ir sodininkystėje.

Kiekviena valstybė turėtų įstengti surinkti duomenis apie visą antimikrobinų medžiagų suvartojimą.

Surinktų duomenų atskirose valstybėse palyginimas bus įmanomas tik tuomet kai Europos Sąjunga parengs aiškia nacionalinių duomenų bazių sugretinimo strategiją. Tokia strategija būtina ir vieningos Europos duomenų bazės įkūrimui. Politinė ir finansinė parama turėtų būti skiriama tyrimams, nagrinėjantis antimikrobinų vaistų skyrimo ypatumus ir skyrimo priežastis skirtingoms pacientų grupėms.

Teisingo antimikrobinų vaistų skyrimo skatinimas

Siekiant pagerinti antimikrobinų vaistų vartojimą ypatingai svarbus sveikatos specialistų (medicinos ir veterinarijos) bei visos visuomenės mokymas.

Visi antimikrobiniai vaistai turėtų būti parduodami tik su receptu ir neturėtų būti vykdoma tiesioginė jų reklama visuomenei.

Kiekvienoje ligoninėje turėtų būti įsteigtos antimikrobinės grupės, kurias sudarytų klinikinės mikrobiologas, infekcinių ligų ir kiti reikalingi specialistai. Jiems turėtų būti suteikta galia reguliuoti atskirų gydytojų antimikrobinų vaistų skyrimą, užtikrinant patvirtintų rekomendacijų laikymąsi. Panaši veikla turėtų būti vykdoma ne tik ligoninėse, bet ir ambulatoriniame gydyme, ilgalaikio ir reabilitacinio gydymo įstaigose.

Tinkamo antimikrobinų vaistų vartojimo rekomendacijos turėtų būti parengtos medicinai ir veterinarijai.

Konferencijoje buvo akcentuota, kad daugelyje rekomendacijų yra nurodoma ko nereiktų daryti. Buvo žengti pirmieji žingsniai bandant apibrėžti gerą antimikrobinų vaistų skyrimo praktiką. Taigi – (1) antibakteriniai vaistai turėtų būti skiriami tik bakterijų sukeltoms infekcijoms gydyti, (2) parenkant vaistus veikiančius ligos sukėlėją, (3) skiriant jų optimalią dozę, (4) tinkamais intervalais ir (5) nustatant reikiamą gydymo trukmę, užtikrinant gydymo režimo atitikimą ligoniui, ir visa tai vykdoma įvertinus ne tik individualią paciento, bet ir globalią riziką.

Turėtų būti užtikrinama galimybė gydytojams naudotis diagnostiniais testais ir jų pasirinkimo spektras turi nuolat gerėti.

Daugelis specialistų sutarė, kad antimikrobinų medžiagų naudojimas gyvulių prieauginiui didinti nėra pagrįstas tyrimais, todėl skatinta ieškoti sisteminio sprendimo, kaip antimikrobinus priedus pakeisti kitais, saugesniais, ne antimikrobiniais.

Mokslinių tyrimų, nagrinėjančių antimikrobinį atsparumą poreikis

Būtinai kuo skubesnis mokslinių programų, padėsiančių suprasti ir valdyti antimikrobinį atsparumą parengimas. Šie tyrimai turėtų įvertinti įvairių atsparumą mažinančių intervencijų efektyvumą ir ekonominį naudingumą. Prioritetas turėtų būti teikiamas tyrimams, nagrinėjantiems:

- atsparumo poveikį žmonių ligoms;
- optimalų antimikrobinų medžiagų vartojimą žmonėms ir gyvūnams, mažinantį atsparių mikroorganizmų atsiradimą;
- tikslų antimikrobinų medžiagų poveikį, vartojant juos kitais nei infekcijų gydymas ir profilaktika, tikslais;
- kriterijus, pagerinančius klinikinės diagnozės nustatymą infekcijomis sergantiems ligoniams, ligonių gydymo algoritmus;
- antimikrobinų vaistų skyrimo ypatumus ir pacientų gydymosi eigą (gydytojų paskyrimų laikymąsi);
- antimikrobinų vaistų sukeltus normalios žmonių bei gyvūnų mikrofloros pokyčius;
- naujus žmonių bei gyvūnų infekcijų gydymo principus.

REKOMENDACIJOS

- Europos Sąjunga ir jos narės turi pripažinti, kad atsparumas antimikrobiniais preparatais yra didžiulė problema Europoje ir pasaulyje;
- Farmacinės kompanijos turi būti įpareigos, raginamos kurti naujus antibiotikus, tačiau suvokiama, kad tai greitai neišspręs šios iškilusios problemos;

- Europos Sąjunga ir jos narės turi sukurti Europinę atsparumo antimikrobinėms medžiagoms priežiūros sistemą;
- Europos Sąjunga ir jos narės privalo rinkti duomenis apie antimikrobinių medžiagų tiekimą ir suvartojimą;
- Europos Sąjunga ir jos narės turi užtikrinti, kad būtų imtasi priemonių, skatinančių teisingą antibiotikų vartojimą;
- Europos Sąjunga, jos narės, jų nacionalinės mokslinių tyrimų tarybos turėtų prioritetiniais laikyti mokslinius tyrimus, nagrinėjančius atsparumą antimikrobiniam preparatams;
- Turėtų būti numatytas būdas, kaip bus įvertinamas šių rekomendacijų įgyvendinimas.